

Datum van inontvangstneming : 26/03/2024

Zaak C-99/24 [Chmieka]ⁱ

Verzoek om een prejudiciële beslissing

Datum van indiening:

7 februari 2024

Verwijzende rechter:

Sąd Rejonowy w Koszalinie (Polen)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

31 januari 2024

Verzoekende partij:

G.M.K.-Z.B.M.

Verwerende partij:

S.O.

Zaaknummer: [omissis]

BESLISSING

31 januari 2024

De Sąd Rejonowy w Koszalinie I Wydział Cywilny (rechter in eerste aanleg, bevoegd in burgerlijke zaken, Koszalin, Polen), samengesteld als volgt: [omissis]

heeft

na ter raadkamerzitting te Koszalin kennis te hebben genomen van

de **vordering** van G.M.K.-Z.B.M., gevestigd te K.

tegen S.O.

inzake een betaling

ⁱ Dit is een fictieve naam, die niet overeenkomt met de werkelijke naam van enige partij in de procedure.

beslist:

- 1) De behandeling wordt geschorst krachtens artikel [omissis].
- 2) Het Hof wordt verzocht om een prejudiciële beslissing over bijgaande vraag, die integrerend deel uitmaakt van de onderhavige beslissing.

[rechter [omissis]]

VERZOEK OM EEN PREJUDICIËLE BESLISSING

Verwijzende rechter:

Sąd Rejonowy w Koszalinie (Polen; hierna: „SR”)

samengesteld als volgt: [omissis]

Nummer van de zaak voor de verwijzende rechter [omissis]

Partijen in het hoofdgeding en hun vertegenwoordigers:

Verzoeker: G.M.K.-Z.B.M., gevestigd te K., vertegenwoordigd door juridisch adviseur [omissis].

Verweerster: S.O., vertegenwoordigd door juridisch adviseur [omissis] en advocaat [omissis].

Prejudiciële vragen

- 1) Moet artikel 66 van verordening (EU) nr. 1215/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2012 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken aldus worden uitgelegd dat een rechtsvordering is „ingesteld” wanneer de verzoeker in het kader van de procedurele zaak een verzoekschrift heeft ingediend dan wel wanneer verweerder een verzoek tot heroverweging van de zaak heeft ingediend nadat de zaak definitief is afgedaan?

Naargelang van het antwoord op voorgaande vraag:

- 2) Moeten de bepalingen van hoofdstuk II van verordening (EG) nr. 44/2001 van de Raad van 22 december 2000 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken,

indien van toepassing, de bepalingen van hoofdstuk II van verordening (EU) nr. 1215/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2012 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de

erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken

aldus worden uitgelegd dat een persoon die woonplaats heeft op het grondgebied van een lidstaat kan worden opgeroepen voor de gerechten van een andere lidstaat in een zaak betreffende de betaling van een vergoeding voor het niet-contractuele gebruik dat is gemaakt van een in die andere lidstaat gelegen onroerend goed?

Voorwerp van de procedure in het hoofdgeding en relevante feiten

- 1 G.M.K. heeft op 15 maart 2013 bij de SR een vordering ingesteld tegen T., S., M. en S. O. en heeft daarbij verzocht om betaling van een vergoeding voor het niet-contractuele gebruik dat is gemaakt van woonruimte van de gemeente, gelegen te Koszalin (Polen), nadat de betreffende huurovereenkomst was beëindigd. Verzoeker heeft het woonadres van alle verweerders in Polen opgegeven. In de zaak is een betalingsbevel uitgevaardigd, dat op het adres in Polen door een van de verweerders in ontvangst is genomen namens alle andere verweerders. Het betalingsbevel is niet aangevochten en is onherroepelijk en uitvoerbaar verklaard.
- 2 Bij brief van 7 juli 2023 ter attentie van de SR heeft S.O. rechtsgeldig verzet tegen het betalingsbevel aangetekend en verzocht om heroverweging van de zaak en om afwijzing van het tegen haar ingediende beroep van 15 maart 2013. Verweerster heeft aangevoerd dat de Poolse rechter niet bevoegd is omdat zij sinds 2007 uitsluitend woonplaats heeft in Nederland en nooit een huurovereenkomst voor woonruimte te [Koszalin] heeft gesloten.
- 3 G. M. K. betoogt dat tussen de verweerders een dermate nauwe juridische band bestaat dat het wenselijk is om de zaak betreffende de betaling in een keer te onderzoeken. Verweerders zijn verwanten van elkaar en wonen samen in verzoekers woonruimte. De overeenkomst betreffende de huur van deze ruimte is in 1994 gesloten door T.O. (de moeder van de andere verweerders). Alleen zij heeft dat gedaan. De huurovereenkomst is beëindigd, en in 2007 heeft de rechter tegen alle verweerders een ontruimingsbevel uitgevaardigd.

Toepasselijke bepalingen van nationaal recht

- 4 Artikel 18, lid 1, van de ustawa o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (wet betreffende de bescherming van de rechten van huurders en de huisvesting door de gemeente en tot wijziging van het burgerlijk wetboek; hierna: „uopl”) van 21 juni 2001:

Degenen die zonder titel woonruimte bezetten zijn gehouden maandelijks een vergoeding te betalen totdat de woonruimte is ontruimd.

- 5 Artikel 505 van de kodeks postępowania cywilnego (wetboek van burgerlijke rechtsvordering):

§ 1. Een betalingsbevel kan door een verweerder worden aangevochten.

§ 2. Het aangevochten deel van het betalingsbevel verliest zijn werking. Verzet dat door slechts een van de medeverweerders wordt aangetekend in een zaak betreffende dezelfde vordering en dat betrekking heeft op een of meer toegewezen vorderingen, doet het betalingsbevel zijn werking slechts ten aanzien van die vorderingen verliezen.

Toepasselijke bepalingen van Unierecht

- 6 Verordening (EU) nr. 1215/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2012 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken:

Artikel 66, lid 1 Deze verordening is slechts van toepassing op rechtsvorderingen die zijn ingesteld, authentieke akten die zijn verleden of geregistreerd, en gerechtelijke schikkingen die zijn goedgekeurd of getroffen op of na 10 januari 2015.

Artikel 5, lid 1 Degenen die op het grondgebied van een lidstaat woonplaats hebben, kunnen slechts voor het gerecht van een andere lidstaat worden opgeroepen krachtens de in de afdelingen 2 tot en met 7 van dit hoofdstuk gegeven regels.

Artikel 7 Een persoon die woonplaats heeft op het grondgebied van een lidstaat, kan in een andere lidstaat voor de volgende gerechten worden opgeroepen: [...]

[2)] ten aanzien van verbintenissen uit onrechtmatige daad, voor het gerecht van de plaats waar het schadebrengende feit zich heeft voorgedaan of zich kan voordoen;

Artikel 8 Een persoon die op het grondgebied van een lidstaat woonplaats heeft, kan ook worden opgeroepen:

1) indien er meer dan één verweerder is: voor het gerecht van de woonplaats van een hunner, op voorwaarde dat er tussen de vorderingen een zo nauwe band bestaat dat een goede rechtsbedeling vraagt om hun gelijktijdige behandeling en berechting, teneinde te vermijden dat bij afzonderlijke berechting van de zaken onverenigbare beslissingen worden gegeven;

Artikel 24 Ongeacht de woonplaats van partijen zijn bij uitsluiting bevoegd:

1) voor zakelijke rechten op en huur en verhuur, pacht en verpachting van onroerende goederen: de gerechten van de lidstaat waar het onroerend goed gelegen is.

- 7 Verordening (EG) nr. 44/2001 van de Raad van 22 december 2000 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken:

Artikel 3, lid 1 Degenen die op het grondgebied van een lidstaat woonplaats hebben, kunnen slechts voor het gerecht van een andere lidstaat worden opgeroepen krachtens de in de afdelingen 2 tot en met 7 van dit hoofdstuk gegeven regels.

Artikel 5 Een persoon die woonplaats heeft op het grondgebied van een lidstaat, kan in een andere lidstaat voor de volgende gerechten worden opgeroepen: [...]

- 3) *ten aanzien van verbintenissen uit onrechtmatige daad: voor het gerecht van de plaats waar het schadebrengende feit zich heeft voorgedaan of zich kan voordoen;*

Artikel 6 [Een persoon die woonplaats heeft op het grondgebied van een lidstaat] kan ook worden opgeroepen:

- 1) *indien er meer dan één verweerder is: voor het gerecht van de woonplaats van een hunner, op voorwaarde dat er tussen de vorderingen een zo nauwe band bestaat dat een goede rechtsbedeling vraagt om hun gelijktijdige behandeling en berechting, teneinde te vermijden dat bij afzonderlijke berechting van de zaken onvereenigbare beslissingen worden gegeven;*

Artikel 22 Ongeacht de woonplaats zijn bij uitsluiting bevoegd:

- 1) *voor zakelijke rechten op en huur en verhuur, pacht en verpachting van onroerende goederen: de gerechten van de lidstaat waar het onroerend goed gelegen is.*

Korte uiteenzetting van de motivering van de verwijzing

- 8 In dit stadium van de gerechtelijke procedure dient de SR te beslissen op de door verweerster aangevoerde grief inzake de onbevoegdheid van de Poolse rechter. Verzoeker betoogt dat de Poolse rechter wel bevoegd is en dat de juiste uitlegging van de betreffende regeling van belang is voor verschillende zaken die verband houden met de woonbehoeften van inwoners van de gemeente Koszalin. Indien de grief gegrond wordt bevonden, zal de rechter het door de gemeente ingediende verzoekschrift van 15 maart 2013 afwijzen en bestaat er een rechtsgrondslag om de gedwongen tenuitvoerlegging tegen verweerster te beëindigen.
- 9 Het geding betreft een vordering tot betaling van een vergoeding voor het gebruik dat in de litigieuze jaren 2011 en 2012 door verweerster S.O. is gemaakt van door de gemeente beschikbaar gestelde woonruimte te Koszalin (Polen). Verweerster had in die periode geen recht op de litigieuze woonruimte, die zij voordien als kind heeft bewoond tezamen met haar moeder, die de huurovereenkomst voor de

ruimte heeft gesloten. Nadat de gemeente de huur had beëindigd, heeft de Poolse rechter een ontruimingsbevel tegen alle leden van verweersters gezin uitgevaardigd. De gemeente betoogt dat het gezin ondanks dit bevel heeft verzuimd om de woonruimte te ontruimen. S.O. wijst erop dat zij zich in 2007 permanent in Nederland heeft gevestigd. In het kader van de aanhangige procedure is vastgesteld dat zij ten tijde van de indiening van verzoekers verzoekschrift op 15 maart 2013 alsook ten tijde van de instelling van haar verzet woonplaats in Nederland had.

- 10 Een vordering tot betaling van een vergoeding voor het gebruik van andermans onroerend goed wordt ingesteld in het kader van een civiele zaak en valt binnen de materiële werkingssfeer van:
 - verordening (EU) nr. 1215/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2012 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken en
 - verordening (EG) nr. 44/2001 van de Raad van 22 december 2000 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken.
- 11 In de eerste plaats moet nog worden vastgesteld welke van deze verordeningen in deze zaak van toepassing is, gelet op de temporele werkingssfeer ervan. In artikel 66, lid 1, van verordening nr. 1215/2012 is bepaald dat deze verordening slechts van toepassing is op rechtsvorderingen die zijn ingesteld op of na 10 januari 2015.
- 12 Bij de verwijzende rechter is twijfel gerezen over de vraag of de betreffende rechtsvordering moet worden geacht te zijn ingesteld op de datum waarop G.[M.]K. zijn vordering tot betaling tegen verweerster heeft ingesteld (15 maart 2013) dan wel op de datum waarop verweersters verzet [tegen het betalingsbevel] heeft aangetekend en heeft verzocht om de zaak opnieuw te onderzoeken (7 juli 2023).
- 13 Afhankelijk van het antwoord op de eerste vraag, namelijk welke verordening in deze zaak van toepassing is, moeten vervolgens de bevoegdheidsregels van die verordening worden onderzocht. De bepalingen van beide verordeningen zijn op dit punt in dezelfde bewoordingen gesteld.

Om de bevoegdheidsregels in deze zaak te kunnen vaststellen moeten de volgende bepalingen worden onderzocht:

- 14 Ten eerste artikel 7, punt 2, van verordening nr. 1215/212 (dan wel artikel 5, punt 3, van verordening nr. 44/2001). Overwogen moet worden of het bewonen van andermans woonruimte zonder titel nadat de betreffende huurovereenkomst is beëindigd een onrechtmatige daad of een daarmee gelijk te stellen daad is.

Naar Pools recht is het overeenkomstig de uopl geen onrechtmatige daad om zonder titel in andermans woonruimte te wonen. In zijn beslissing van 7 december 2007 in zaak III CZP 121/07 heeft de Sąd Najwyższy (hoogste rechter in burgerlijke en strafzaken, Polen) verklaard: „Op grond van de bevindingen kan de aansprakelijkheid als bedoeld in artikel 18, leden 1 tot en met 3, uopl niet worden gelijkgesteld met aansprakelijkheid uit onrechtmatige daad. Voor zover in deze bepalingen wordt afgezien van schuld als voorwaarde voor aansprakelijkheid, kunnen feiten die onder de aannamen van die bepalingen vallen niet worden aangemerkt als onrechtmatige daden in de zin van artikel 415 van de kodeks cywilny (burgerlijk wetboek) en kunnen deze feiten niet worden geacht onder andere in dat wetboek opgenomen bepalingen betreffende onrechtmatige daden te vallen. Evenmin kan worden aangenomen dat deze bepalingen zelf een bepaalde soort onrechtmatige daad beschrijven [...]”

In het arrest van 25 maart 2021 in de zaak *Obala i lučice*, C-307/19, EU:C:2021:236 heeft het Hof geoordeeld dat het begrip „verbintenissen uit onrechtmatige daad” in de zin van artikel 7, punt 2, van verordening nr. 1215/2012 elke rechtsvordering omvat die beoogt de aansprakelijkheid van een verweerder in het geding te brengen en die geen verband houdt met een verbintenis uit overeenkomst in de zin van artikel 7, punt 1, onder a), van die verordening omdat die vordering niet is gebaseerd op een vrijwillig aangegane juridische verbintenis van een persoon jegens een ander (punt 83 en aldaar aangehaalde rechtspraak).

- 15 Ten tweede artikel 8, punt 1, van verordening nr. 1215/2012 (dan wel artikel 6, punt 1, van verordening nr. 44/2001). Onderzocht moet worden of het wenselijk is om een vordering tot betaling van dergelijke vergoedingen in een keer jegens alle leden van een gezin te onderzoeken en af te doen zodra deze leden samenwonen, meer bepaald om te voorkomen dat in het kader van afzonderlijke procedures met elkaar onverenigbare uitspraken worden gedaan. Naar Pools recht zijn alleen de personen die een woonruimte daadwerkelijk bewonen tot betaling gehouden. Van bepalingen volgens welke alle leden van een gezin hoofdelijk aansprakelijk zijn is geen sprake. Derhalve is het mogelijk dat voor elk gezinslid een andere beslissing wordt gegeven, naargelang wordt vastgesteld of de litigieuze woonruimte gedurende de periode waarop het ingediende verzoekschrift betrekking heeft al dan niet daadwerkelijk door het betrokken gezinslid is bewoond. Dit lijkt te pleiten tegen de mogelijkheid om deze bepaling in deze zaak toe te passen als bevoegdheidsgrond.
- 16 Ten derde artikel 24, punt 1, van verordening nr. 1215/2012 (dan wel artikel 22, punt 1, van verordening nr. 44/2001). Overwogen moet worden of een vordering tot betaling van een vergoeding voor het gebruik dat zonder titel van andermans woonruimte is gemaakt nadat de betreffende huurovereenkomst is beëindigd wordt ingesteld in het kader van een zaak betreffende „zakelijke rechten op onroerende goederen” of „huur en verhuur van onroerende goederen”. In het licht van het arrest van 3 oktober 2013 in de zaak *Schneider*, C-386/12, EU:C:2013:633 lijkt een dergelijke uitlegging te moeten worden verworpen.

- 17 Indien geen van voorgaande bepalingen kan worden toegepast, is de nationale rechter niet bevoegd overeenkomstig artikel 5, lid 1, van verordening nr. 1215/212 (dan wel artikel 3, lid 1, van verordening nr. 44/2001) en moet het op 15 maart 2013 ingediende verzoekschrift bijgevolg worden afgewezen.

[rechter [omissis]]